Yttrande

Datum
2026-10-08

Processnummer
3.1.2

Diarienummer
2254/2026

Ert diarienummer
LI2026/01339

Regeringskansliet
Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över Landsbygds- och infrastrukturdepartementets promemoria ”Ändring av detaljplaner”

Boverkets ställningstagande

Boverket avstyrker Landsbygds- och infrastrukturdepartementets förslag i remissen ”Ändring av detaljplaner” avseende möjligheten till olika förfaranden i ett och samma detaljplaneärende enligt förslagets 5 kap. 39 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL.

Boverket avstyrker hantering av planbestämmelser om tillfällig användning enligt förslagets 4 kap. 37 a § 3 PBL.

Boverket avstyrker föreslaget datum för ikraftträdande.

Boverket tillstyrker i övrigt förslaget i promemorian ”Ändring av detaljplaner”.

Boverkets synpunkter

Boverket lämnar även följande synpunkter.

Inledning

Förslaget syftar till att förenkla och effektivisera samhällsbyggnadsprocessen genom att bland annat tillåta större ändringar av detaljplan och tillgängliggöra juridiskt korrekt detaljplaneinformation digitalt. Förslaget skapar också förutsättningar för ett korrekt och tydligt sätt att redovisa ändringar, något som saknas idag. Genom förslaget möjliggörs dessutom en enklare handläggning hos kommunerna vid framtagandet av detaljplaner men även vid efterföljande prövningar så som bygglovsprövning eller fastighetsbildning. Boverket ser ett stort behov av ett förändrat regelverk kring ändring av detaljplan och är därför positiva till grundtanken med förslaget. För att ändring ska kunna bli det effektiva verktyg som förslaget syftar till anser Boverket dock att delar av förslaget behöver justeras.

Fastställd: dnr 6146/2025.A

Flera förfaranden ska kunna användas i ett och samma detaljplaneärende

Boverket avstyrker förslaget att olika reglering i samma plan ska kunna handläggas med olika förfaranden. Att ha ett förenklat förfarande för planer som endast innehåller reglering som överförs till en ny plan anser Boverket leda till en effektiv hantering av dessa ärenden. För ändringsplaner innebär promemorians förslag dock att det förenklade förfarandet kopplas till viss reglering i planen istället för till planärendet. Att på detta sätt ha flera förfaranden i samma planärende skulle innebära ett helt nytt sätt att handlägga detaljplaner. Boverket menar att ett sådant förslag inte innebär någon förenkling utan riskerar att, för kommunens del, innebära både en mer komplicerad handläggning och hantering av sakägare. Förslaget kan leda till att olika fastighetsägare inom samma detaljplan kan omfattas av två olika förfaranden, förenklat och standard eller utökat. Det kan till och med innebära att samma fastighetsägare kan omfattas av två förfaranden, om reglering både ändras och överförs från gällande plan på samma fastighet. I förlängningen finns också en risk för att nuvarande lagstiftning misstolkas, så att exempelvis standard och utökat förfarande tillämpas i samma detaljplan. För sakägare kan det bli komplext och svårt att förstå att olika processuella förutsättningar gäller för olika planbestämmelser som berör samma område och samma plan. Boverket bedömer att förslaget riskerar att leda till ökad rättsosäkerhet för den enskilde och att kommunerna, för att undvika formaliafel vid överklagande, överarbetar handläggning och skapar redundans i processen.

Boverket ser ett förenklat förfarande som effektivt när det gäller planer som endast innehåller reglering som överförs till ny plan. Boverket vill dock påpeka att ett förenklat förfarande inte är avgörande för att ändring av detaljplan ska kunna ske på ett effektivt sätt. Det avgörande är i stället att den reglering som överförs omfattas av en förenklad prövning. Det vill säga att de bestämmelserna som endast överförs till ny plan inte behöver prövas på nytt.

För att undvika de problem som beskrivs ovan bör den föreslagna 5 kap. 39 § PBL endast få användas då planen enbart innehåller sådan reglering som avses i den föreslagna 4 kap. 37 a § PBL.

Tillfällig användning

I promemorian motiveras förslaget om att tillfällig användning ska kunna förlängas med förenklad prövning med att en sådan reglering inte innebär någon ny markanvändning utan handlar om ett prövat förhållande som ska få fortsätta en tid till och där den maximala tiden är bestämd i lag.

En förlängning av tiden för tillfällig användning innebär dock en ändring i förhållande till planlagd användning och kräver därmed en lämplighetsprövning. Boverket anser därför att förslaget att tillfällig användning ska kunna förlängas utan prövning enligt den föreslagna 4 kap 37 a § 3 PBL inte bör genomföras.

Ikraftträdande

Boverket anser att datumet för ikraftträdande bör flyttas fram. Det finns enligt 2 kap. 5 a § plan- och byggförordningen (2011:338) krav på digitalt överförbar information vid beslut om detaljplan. Denna information tas fram genom programvaror som bygger på Boverkets föreskrifter och allmänna råd om detaljplaner och planbeskrivningar samt Planbestämmelsekatalogen. Innan kommunerna i praktiken kan tillämpa förslaget i promemorian krävs därför att föreskrifterna och Planbestämmelsekatalogen ändras och att programvaruleverantörerna därefter bygger om sina programvaror utifrån detta. Ett föreskriftsarbete är ett tidsutsträckt arbete då det innebär bland annat remittering, hantering av remissynpunkter och EU-notifiering (förordning [2024:183] om konsekvensutredningar samt förordning [1994:2029] om tekniska regler). Boverket uppskattar detta arbete till minst 12 månader. Om hanteringen av synpunkter leder till förändringar av förslaget så krävs ytterligare remittering. Efter att Boverket har beslutat föreskrifterna behöver författningsändringarna också implementeras i de programvaror som kommunerna använder innan de kan användas i praktiken vilket uppskattas kunna ta cirka 6 månader.

Om ikraftträdandet sker enligt förslaget kommer det i praktiken att innebära att möjligheten att ändra detaljplaner kan stoppas under åtminstone 18 månader. Promemorian syftar till att förenkla möjligheterna att ändra detaljplaner. Med det förslagna ikraftträdandedatumet skulle det i stället bli en omöjlighet att överhuvudtaget ändra detaljplaner under en betydande tid. Detta skulle kunna få negativa konsekvenser för samhällsbyggandet i Sverige då Boverkets uppföljning visar att omkring 25% av alla planärenden som görs årligen sker genom ändring.

Prövning

I promemorians motivtext är det inte helt tydligt om prövningen av detaljplanens reglering påverkas av det valda förfarandet. Boverket vill därför ytterligare påpeka betydelsen av att hålla isär begreppen prövning och förfarande för att underlätta tillämpningen.

Boverket förutsätter därmed att motivet tydliggörs så att det framgår att kommunerna även i framtiden kan välja den process som kommunen anser vara den mest lämpliga i det enskilda ärendet utan att detta påverkar vilken prövning som ska göras.

Övriga synpunkter

Boverket anser att författningsförslaget är svårläst. Att ändring inte har någon särskild reglering utan hanteras med stöd av de vanliga reglerna för antagande av detaljplan gör det svårt att förstå hur ändring ska hanteras. Det kan till och med vara svårt att utläsa att ändring ens omfattas av förslaget. Det hade underlättat om det tydligare hade gått att utläsa att det finns tre varianter av ny plan; helt ny plan med full prövning, plan som innehåller både överförd och ändrad reglering samt plan som endast innehåller överförd reglering. Tydliga definitioner av dessa begrepp hade underlättat för tillämparen.

Det är viktigt att strandskydd inte inträder i detaljplaner som exempelvis enbart omfattas av reglering enligt den förslagna 4 kap. 37 a § PBL. För att förslaget ska vara genomförbart i praktiken behöver därför detta hanteras genom bland annat följdändringar i miljöbalken.[1]

I detta ärende har generaldirektör Nancy Mattsson beslutat och signerat beslutet elektroniskt. Föredragande har varit utredare Karolina Andersson. I den slutliga handläggningen har också rättschef Yvonne Svensson, enhetschef Magnus Lund, planeringsarkitekt Therese Byheden och jurist Karl Evald deltagit.

Nancy Mattsson
generaldirektör

Karolina Andersson
utredare

Kopia till:
li.spn@regeringskansliet.se

helen.ekstam@regeringskansliet.se

[1] Se vidare Boverkets rapport 2024:21, Uppdrag om översyn av regelverket för ändring av detaljplan och av olagliga planbestämmelser, avsnitt 8.1.